

"יישר כוחך ששברת"

הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ

(ניתן להאזין להקלטה של השיעור באתר האינטרנט: <http://hershkow.frohlich.org>)

- 1. ויקרא פרק כג פסוק לו**
שְׁבַעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אֶשֶׁה לָּהּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לָּהּ עֲצֶרֶת
הוא כל מלאכת עבדה לא תעשו:
- 2. רש"י שם**
עצרת הוא - עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמן
להפטר אמר בני בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם
- 3. דברים פרק לד פסוק יב**
וְלִכְלֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וְלִכְלֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינָיו כָּל יִשְׂרָאֵל:
- 4. מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ב**
רבי אלעזר בן עזריה אומר: לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר:
"אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינָיו כָּל יִשְׂרָאֵל", מה להלן נצטוו ועשה אף כאן נצטוו ועשה... רבי מאיר
אומר: לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר: "אֲשֶׁר שִׁבְרָתָ" (שמות
לד, א) - יישר כוחך ששברת
- 5. מסכת שבת דף פז עמוד א וכן מסכת מנחות דף צט עמוד ב**
שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקדוש ברוך הוא עמו: הוסיף יום אחד מדעתו,
ופירש מן האשה, ושבר את הלחות
- 6. מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב**
אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים
גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים
- 7. מסכת ברכות דף ז עמוד א**
צדיק וטוב לו - צדיק גמור, צדיק ורע לו - צדיק שאינו גמור, רשע וטוב לו - רשע שאינו גמור,
רשע ורע לו - רשע גמור
- 8. ספר התניא - חלק ראשון - פרק ל**
והנה באמת גם מי שהוא מחומם מאד בטבעו ופרנסתו היא להיות מיושבי קרנות כל היום אין
לו שום התנצלות על חטאיו ומיקרי רשע גמור
- 9. ספר התניא - חלק ראשון - פרק י**
והנה כשהאדם מגביר נפשו האלקית ונלחם כל כך עם הבהמית עד שמגרש ומבער הרע שבה
... ואין הרע נהפך לטוב ממש נקרא צדיק שאינו גמור וצדיק ורע לו דהיינו שיש בו עדיין מעט
מזער רע... אלא שכפוף ובטל לטוב מחמת מיעוטו ולכן נדמה לו כי ויגרשהו וילך לו כולו
לגמרי אבל באמת אלו חלף והלך לו לגמרי כל הרע שבו היה נהפך לטוב ממש. וביאור הענין כי
הנה צדיק גמור שנהפך הרע שלו לטוב
- 10. מסכת ברכות דף נד עמוד א**
"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" - בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע
- 11. שופטים פרק יז פסוק ו וכן פרק כא פסוק כה**
בְּיָמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה:
- 12. דברים פרק לג פסוק ה**
וַיְהִי בְּיִשְׂרוּן מֶלֶךְ בְּהַתְּאַסֵּף רְאִשֵׁי עַם יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל:
- 13. אבן עזרא שם**
ויאמר ר' יהודה הלוי ז"ל, כי המלך רמז לתורה, וכן היה מפרש "אין מלך בְּיִשְׂרָאֵל"

14. מסכת מכות דף כד עמוד א

וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין, ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדום רגלי אלקינו שרוף אש ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, ומה לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו: (במדבר א) "וְהָזַר הַקָּרֵב יוֹמֵת" ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, דכתיב: (ישעיהו ח) "וְאֶעֱיֵדָה לִי עֲדִים נְאֻמִּים אֶת אֹרְיָה הַכֹּהֵן וְאֶת זְכַרְיָהוּ בֶן יְבֻרְכָהוּ, וְכִי מָה עֵינִי אֹרְיָה אֶצֶל זְכַרְיָה? אֹרְיָה בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְזְכַרְיָה בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי! אֲלֵא, תֵּלָה הַכְּתוּב נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה בְּנְבוּאָתוֹ שֶׁל אֹרְיָה, בְּאֹרְיָה כְּתִיב: (מיכה ג) "לִכֵּן בְּגִלְלָכֶם צִיּוֹן שְׂדֵה תַחְרָשׁ", בְּזְכַרְיָה כְּתִיב: (זכריה ח) "עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַם", עַד שֶׁלֹּא נִתְקִימָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אֹרְיָה - הֵייתִי מִתִּירָא שֶׁלֹּא תִתְקִיִם נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה, עַכְשֵׁי שֶׁנִּתְקִימָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אֹרְיָה - בִּידוּעַ שֶׁנְּבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה מִתְקִימָת. בְּלִשׁוֹן הַזֶּה אָמְרוּ לוֹ: עַקִּיבָא, נִיחַמְתָּנוּ! עַקִּיבָא, נִיחַמְתָּנוּ

15. ספר נצח ישראל - פרק כו

ורוצה לומר, כי מפני שהיתה הגזירה על בית אלקינו אלו שני דברים ביחד, דהיינו השממון הגדול, וגם זה שישבו שם זקנים וזקינות. וכאשר כבר נתקיימה הגזירה האחת, שהיה מקוים "והר הבית לבמות יער", הרי אנו מובטחים שתצא הגזירה השנית לפעל גם כן. כי אלו שני עדים, דהיינו החורבן וגם שישבו בו זקנים וזקינות בירושלים, האחד מעיד על השני. כי ההעדר היא סבת ההויה, ואם אין כאן העדר אז לא תחול שום הויה. שלא יתהווה דבר רק כאשר קדם לו העדר צורה לגמרי... אבל אם לא היה מקוים הגזירה שהוא החורבן, היו מסופק בנבואת זכריה. אף על גב שאין לספק בנבואת הנביא, מכל מקום יש לחשוב כי בודאי יהיו יושבים זקנים וזקינות בירושלים, אבל לא הרבה, רק איזה יחידים, ולא תהיה מיושב לגמרי. אבל כאשר ראו החורבן והשממון הגדול, שיצא שועל מבית קדשי קדשים, וזה בודאי חורבן גדול, אז ידעו כי כמו ההעדר - שהוא קודם ההויה - כך יהיה ההויה, שיהיה ירושלים מיושב לגמרי בישוב הגמור... וכתיב "בראשית ברא אלקים שמים וארץ וגו'", כי כבר אמרנו כי לפי ההעדר - יתחדש, ולכן ההויה - קודם הוית האור, שהוא המציאות הגמור, כתיב לפני זה "והארץ היתה תוהו וגו'", ואחר כך "יהי אור". וכן לפני הויות בית המקדש, שהוא קדוש לגמרי, צריך שיהיה העולם תוהו ובוהו וחושך

16. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק א הלכה א וכן מסכת תענית פרק ד הלכה ה

רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בירבי כך היא גאולתן של יש' בתחילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת

17. בראשית פרק ג פסוק יט

בְּזַעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵךְ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי עֶפְרָא אֶתָּה וְאֶל עֶפְרָא תִּשׁוּב:

18. ספר תהילים פרק צב פסוק ג

לְהַגִּיד בְּבִקְרַח חֲסִדְךָ וְאֶמּוֹנֶתְךָ בְּלִילוֹת:

19. רש"י שם

להגיד בבקר חסדך - בעת הגאולה. ואמונתך בלילות - ובעוד צרת הגלות להאמין בך שתשמור הבטחתך, כל זה נאה וטוב

20. תהלים פרק קד פסוק כד

מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחֶכְמָה עָשִׂיתָ מְלֶאֶה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ:

21. דברים פרק ח פסוק יז

וְאֶמְרָתְךָ בְּלִבְבְּךָ כִּחֵי וְעַצְמֵךָ יְדֵי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה: